

GRIET OP
DE BEECKOVÁ

HOST

*Pojď sem,
ať ti můžu
dát pusu*

GRIET OP DE BEECKOVÁ

*Pojď sem, ať ti můžu
dát pusu*

**GRIET OP
DE BEECKOVÁ**

Brno 2017

*Pojď sem,
ať ti můžu
dát pusu*

Copyright © 2014 by Griet Op de Beeck
Originally published in 2014 by Uitgeverij Prometheus,
Amsterdam

Cover picture © stockphoto-graf / Shutterstock.com

Translation © Adéla Elbel, 2017

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2017
(elektronické vydání)

The translation of this book is funded by the Flemish
Literature Fund (Vlaams Fonds voor de Letteren —
www.flemishliterature.be)

Překlad této knihy podpořil Vlámský literární fond

ISBN 978-80-7577-071-4 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-072-1 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-073-8 (Formát MobiPocket)

pro tebe
navždy
(a tam, kde jsi, je tam, kde nejsi,
to řekl T. S. Eliot)

Možná že jsou všichni draci v našich životech vlastně princezny, které jen sedí a čekají na chvíli, kdy se konečně, krásní a odvážní, vrhneme do akce. Možná že to, čeho se bojíme, je ve své nejhlubší podstatě něco bezbranného, co si hledá naši lásku.

RAINER MARIA RILKE

Zapomínáme, že jsme složeni přesně z takového množství vody, aby se z něj stala přívalová vlna.

DENNIS GAENS

Část první
1976—1978

1

Říkají, že oči si na tmou zvyknou, ale tady, v té malé místnůstce v rohu sklepa, je černočerná tma. Minule jsem si počítala nahlas, a tehdy jsem napočítala až do několika set, a pořád jsem ještě nemohla ven, takže to už teď nedělám.

„Nebojím se.“ Vyslovím to nahlas a polekám se toho zvuku. „Nebojím se, protože už mi je devět let, a to už jsem velká, a velké holky se nebojí.“ Teď už to nebude trvat dlouho. Máma za chvíli přijde dolů a zase mě pustí. Já se omluvím a slíbím, že už to nikdy neudělám.

Nejsem poslušné dítě. Alexander je. Tohle máma tvrdí často. Říká Alexandrovi „moje zlatínko“. To není opravdické slovo, vymyslela si ho speciálně pro mého brášku. On je přitom někdy dost otravný a zlobí. Třeba když mi zničil můj obrázek tím, že přes něj načmáral hnědou voskovkou tři tlusté čáry. Šla jsem to na něj říct a máma mi na to odpověděla, že žalobníky nemá nikdo rád a že je ještě moc malej, aby věděl, že udělal něco špatně. Ale to byste museli vidět jeho obličej, když dokreslil poslední čáru. Taky už mu je šest, už to dávno není žádné mimino. Alexander mi taky škaredě nadával a bouchl mě do hlavy. Samozřejmě to vůbec nebolelo, ale stejně. No jo, takové věci nikdy nedělá, když se máma dívá, takže ona to samozřejmě nemůže vědět.

Pokud jsem hodná já, tak mi máma říká „Moničko“. Hodná jsem, když pomůžu s mytím nádobí, utíráním prachu nebo s prostíráním stolu, hodná jsem, když uklidím a když si umyju ruce před jídlem, hodná jsem, když jsem potichu, protože táta chce, aby bylo ticho, nebo když přinesu ze školy dobrou známku,

a taky u jiných věcí. Ale někdy zapomenou, že musím být hodná, to se stává omylem. Takže si třeba kreslím a omylem popíšu fixkou ubrus. Nebo si hraju s Alexandrem na zahradě a on spadne, protože jsem vybrala moc divokou hru. Nebo řeknu právě něco, co se asi nesmí říkat. Nebo přijdu ze školy s dírou v sukni a nevím, jak se to stalo, a máma mi musí zase koupit novou. Jako by peníze rostly na stromě. Taky jsem si jednou vzala bez dovození ze skříňky bonbon. To je vlastně krádež. Když jsem byla přistižena, řekla jsem, že jsem nevěděla, že se to nesmí, takže jsem navíc ještě lhala. A minulý týden jsem byla hodně sprostá na Sofii ze třídy. No jo, ale ona si vymyslela pravidla, která do té hry fakt nepatřila, a kvůli tomu můj tým prohrál, a tak jsem jí řekla, že je falešný prase. Samozřejmě vím, že něco takového ode mě není hezké, ale prostě to ze mě jen tak vyletělo. Máma říká, že se musím naučit přemýšlet, než něco udělám, a to je pravda. To mi vždycky nejde. Sofie se rozbřečela a řekla to naší učitelce, to o tom praseti, a učitelka se pak na mě hodně zlobila. Bála jsem se, že to řekne mámě, ale to neudělala. To jsem měla štěstí.

Podrším si ruku těsně před očima, abych zjistila, jestli ji uvidím. Možná trošku? Nebo je to jenom proto, že vím, že tam ta ruka je? Sedla jsem si na zem, protože jsem nemohla najít stoličku, která tu někde musí být. Podlaha je studená a tvrdá, trochu mě z toho začíná bolet zadek. Stejně zůstanu u země, protože vím, že tu jsou pavučiny a za chvíli je budu mít ve vlasech. Kdybych měla kapesník, vysmrkala bych se, ale nemám ho, takže prostě nasaju sopol do nosu. To dělám tak, že do nosních dírek natáhnou vzduch. Mámě to přijde hrozně odporné, ale co, teď mě stejně nemůže slyšet. „Holka, která se neumí chovat, to nikam nedotáhne,“ to taky říká často.

Snažím se neposlouchat okolní zvuky, takové divné klapání a tiché bručení. Netuším, odkud to vychází, a tak si začnu myslet, že tu sedí nějaká příšera, nebo tak něco. Víam, že příšery doopravdy neexistují, ale někdy, tady v té místnůstce, na to

trošku zapomenu. Teda ne úplně, ale asi se mi na chvíli vypne hlava. Máma říká, že jsem strašpytel a musím být tvrdší. Má pravdu, samozřejmě, ale nevím, jak se to dělá.

Měla bych být silnější, myslím jako na někoho, komu je de- vět. Jenom ta tma, tu já moc nezvládám, a pavouci, ti mi přijdou strašliví, a myši taky, a velcí psi. Jenom když jsou opravdu velcí. Malí psi se mi líbí. Malí psi vypadají, že jsou pořád veselí. Jako by nevěděli, jaké je to být smutný, dokud jim to jejich páníček nepředvede. To jsem jednou viděla, že pes mojí nejlepší kama- rádky Ellen si za ní lehl, když byla nemocná, úplně tiše. Jinak pořád poskakuje, vrtí ocasem a štěká, protože je rád, že Ellen vidí. Jak tam tak u ní ležel, na koberci vedle sedačky, uvědomila jsem si, že psi jsou možná ta nejmilejší zvířata na světě, spolu s bílými králíky, těmi malými, s kůzlátky, jako ta na farmě pro děti, kde jsme byli se školou. Kdybych měla kůzle, tak bych ho pojmenovala Alexander, abych bráchu naštvála. Taky se mi líbí kačeny, ale táta jednou povídal, že si na ně musí člověk dávat pozor, protože můžou kousat. To mi přišlo divný, protože ka- čeny nemají zuby. Načež táta řekl, že to dělají zobákem, ale to mi přišlo jako hloupost, protože se kouše zuby, jinak se tomu přece neříká kousání?

Netuším, jak dlouho už to teď trvá, ale myslím, že hodinu, nebo možná čtyři hodiny, nevím. Za chvíli se unudím k smrti. Zkouším si prokřupat prsty, jeden po druhém, to mi táta zaka- zuje, časem z toho dostanu revma, říká, ale mně to připadá jako moc legrační zvuk. Taky nesmím strkat ruku do bedny s oříšky v supermarketu, ale někdy to dělám, protože je to tak příjemný pocit, a pak mám slanou ruku a tu si olížu, a to mámě přijde hrozně odporné.

Slyším, jak někdo schází ze schodů. Naštěstí, je to ona, po- znám to podle klapání jejích podpatků. Trochu se usmívám, protože jsem moc ráda, že už je trest u konce. Ale až mě máma uvidí, musím se snažit přestat smát, jinak by si myslela, že toho

nelituju. Slyším, jak si odkašlává, což dělává často, když je nashřtaná. Rozletí se dveře.

„No?“

Oči se mi samy od sebe zavřou, protože máma rozsvítila.

„Už to nikdy neudělám.“

„A dál?“

„Promiň, mami, já už to nikdy neudělám.“ Obejmu ji kolem pasu.

Dvakrát mě rukou poplácá po levém rameni. „Jo, jo, tak je to správně. Tak běž nahoru.“

Jsem tak šťastná, že mi máma vždycky odpustí. Myslím, že to dokážou jen mámy, člověku vždycky zase odpustit, ať udělá cokoli. Když přijdu nahoru, musí si moje oči ještě trochu zvyknout na ostré světlo.

Do kuchyně zrovna přijde táta: „Ahoj hoši!“ zavolá na mě a na Alexandra. „Kde se ti vzaly ve vlasech ty pavučiny?“

Neodpovím, netroufám si.

„Když někdo nechce poslouchat, musí za to pykat,“ poznamená máma.

Táta nereaguje. Podívá se na mě: „Všechno v pohodě?“

„Jasně,“ odpovím a jdu do obýváku. Budu si číst, napadne mě, protože čtu moc pěknou knížku a ta mě rozveselí. Táta projde kolem mě, asi se ještě vrací do své ordinace.

„Máš pacienty?“ zeptám se.

„Ne, musím ještě udělat nějakou jinou práci.“

„Můžu s tebou, že bych si u tebe četla svou knížku?“

„Ale Moničko,“ namítne táta.

Ještě než se mu podaří dokončit větu, zavolám: „Budu úplně, úplně potichu, slibuju, nebudu ti vůbec nic povídat o svojí knížce nebo tak. Je hrozně napínavá, takže ji chci rychle přečíst.“

„Tak pojd,“ řekne a podrží mi dveře.

Nemůžu sem chodit moc často, ale tátova ordinace mi připadá skvělá. Voní to tu divnými věcmi, které se používají na

uzdravování zubů. A visí tu obrázek s lidským chrupem, přijde mi trochu nudný, ale neřeknu to. Je tu speciální křeslo s motorkem. Táta s ním může jezdit nahoru a dolů a já na něm ráda ležím. Visí nad ním velká lampa, která jasně svítí. Když se správně natočí, dobře se u ní čte. Hned na křeslo vyskočím, bez tátovy pomoci, protože ho nechci otravovat. Opěradlo je nastavené tak akorát. Táta si jde sednout ke svému psacímu stolu a z tašky vytáhne složky s papíry, začne v nich listovat a sem tam si něco poznačí.

Ráda tady sedím, jen tak, bez mluvení, on pracuje a já si čtu. Táta má svou práci moc rád, nesnáší černý kořen a nového pošťáka, protože ten někdy nechá trčet noviny ze schránky, a pokud začne pršet, tak se pak nedají vůbec číst, a když se táta dívá na televizi, tak často mluví nahlas, i když tam nikdo jiný není. Můj táta je hodně chytrý, protože pokud luští křížovky, tak si vybírá jen ty nejtěžší.

„Každý musí nést následky svých činů.“ To říká máma taky často. Máma má spoustu větiček, které ráda opakuje. Člověk si je má zapamatovat a poučit se z nich, jak mi jednou vysvětlila.

Přála bych si, abychom tady takhle mohli zůstat navždy, abych už nikdy nemusela do školy počítat tam blbý příklady, abych už nikdy neležela v posteli a nemohla usnout, abych už nikdy nemusela do té malé místnosti ve sklepě a abych už nikdy nikoho nenaštvala a abych vyhrála cenu pro nejmilejší holčičku na světě. Na chodbě odbíjí hodiny, nahlas, devětkrát, jako by někdo bouchal do gongu. Nemám ten zvuk ráda, táta taky ne. No jo, ale byly ještě tátových rodičů, takže tady musí zůstat.

„Už je skoro čas jít spát,“ poznamená táta.

„Ano,“ souhlasím. Snažím se, aby to neznělo moc smutně.

2

Vím, že se to nesmí, protože mi ještě není deset a musím přejít rušnou silnici, ale kdo to uvidí? Od chvíle, kdy se to stalo, je náš dům plný lidí. A ti pijí pivo.

Stoupnu si ke dveřím na zahradu, rozhlédnu se, nikdo tu není. Zavřu dveře, běžím ke garáži, popadnu kolo a odjíždím.

Tipuju, že bude trvat tak čtvrt hodinky, než tam dojedu. Je krásný den: modré nebe, sem tam pěkný obláček a nějak moc ptáků. Odsud zdola to vypadá, že jsou všichni ptáci černí, přestože zblízka vůbec nejsou, teda většina ne. Černá vrána, ta jo, a kos taky, teda sameček. Anglicky jim dokonce říkají „*black-bird*“, to mě naučil táta.

Přemýšlím: baví mě jezdit na kole, hlavně když svítí sluníčko a ovívá mě teplý vzduch. To si říkám v hlavě. Je dobré myslet na pěkné věci.

Projedu kolem pekárny, kde mi někdy paní za pultem dá nějakou sladkost, úplně zadarmo. A když pak řeknu „děkuji vám, paní“, slušně, protože se slušností člověk nejdál dojde, jak říkává máma, tak se usměje, a jak se směje, jde jí vidět zlatý zub. Připadá mi trochu hnusný, ale protože vím, že ho vlastně nechci vidět, tak se na něj samozřejmě dívám mnohem pozorněji. Je to jako snažit se nemyslet na chipsy, víš, že je nesmíš, a proto na ně dostaneš ještě větší chuť.

Jedu i kolem domu, kde bydlí Sofie, která je sice milá, ale trochu smrdí. Je cítit jako odpadkový koš v létě, ve kterém je trocha smetí, a někdy jako půda na střeše, kde už dlouho nikdo nebyl. Když nás minulý rok posadila učitelka ve třídě vedle sebe, byla jsem z toho dost nešťastná. Ale strejda Tuur mi řekl, že si

člověk po sto osmdesáti vteřinách vdechování nepříjemného vzduchu na ten smrad zvykne a už mu nevádí, prý to tak praví věda. Netuším, jestli to ví doopravdy z vědy nebo to řekl jenom proto, aby mě utěšil, ale pomohlo mi to. Každý den na začátku vyučování jsem si šla sednout hrozně blízko k Sofii a pak jsem počítala do sto osmdesáti, ne moc rychle, a zhluboka jsem se nadechovala, nenápadně. A pak jsem to ten den líp zvládala. Zajímalo by mě, vedle koho budu sedět příští školní rok. Ten už brzy začne. Doufám, že vedle Ellen. Ellen je moje nejlepší kamarádka, a já její. Nesnáší komáry, včely a mouchy a hraní karet, a má ráda žlutou barvu a zmrzlinu, dokonce i v zimě, a když si potřebuje kýchnout, kýchne si pokaždé, fakt pokaždé, aspoň třikrát a někdy i mnohem vícrát.

Přijedu ke křižovatce, svítí červená. Dneska tady nejezdí moc aut, protože je neděle. Všimnu si, že většina je modrá. Naše auto je zelené. Zelené jako rybník, do kterého svítí sluníčko. Když s ním táta přijel poprvé domů, asi před čtyřmi roky, tak se mi ta barva vůbec nelíbila. Bylo mi líto, že nevybral červené, nebo aspoň žluté. Ale je to Citroën DS, poznamenal hrdě táta, je to staré auto, mnohem hezčí než ta, co se dělají dneska. V tom jsem mu musela dát za pravdu. Světla toho auta vypadala jako oči, jako by to nebyl stroj, ale člověk, což mi připadalo legrační. Pověděl, že ho koupil od pacienta, a to si pak nemůžeš vybírat barvu. To jsem chápala.

Jinak ale nemám ráda, když si člověk nemůže vybrat. Jako ve škole, kde vždycky jenom učitelka rozhoduje, co budeme dělat. Někdy bych si přála, abych už nikdy do školy nemusela. Ale potom myslím na to, že by byly pořád prázdniny, a to si taky nejsem úplně jistá, jestli by to bylo o moc lepší.

Už tam skoro jsem. Víím, kde vrakoviště leží, protože kolem něj projíždíme pokaždé, když jedeme na návštěvu k babičce. To je štěstí. Slunce mi svítí do očí, ale já to vydržím. Je dobrý v životě

hodně vydržet, říká máma. Ještě chvíli šlapat a už tam budu. Sednu, opřu kolo o stojánek a vydám se podél budovy. Ošklivý šedý obdélník s dveřmi, pár okny a velkým vjezdem a placatou střechou. Všechno je zavřené, no jasně, o to samozřejmě šlo, proto jsem čekala do neděle. Nechtěla jsem žádné čumily. A věděla jsem, že se na pozemek normálně dostanu, na boku jsou jenom nízké sloupky, aby se nedala ukrást auta, to už jsem si obhlédla předem.

Vraky stojí vzadu. Na části pozemku, kde rostou topoly. Na tvrdé pískové zemi se práší, dlouho už nezapršelo, a leží na ní plno kamínků, takových malých, špičatých. Už se mi jeden zapíchl do sandálu, ale nemůžu se chovat jako malá. Když se zastavím a vytáhnou ho, po deseti krocích tam budu mít další. Jdu dál a pečlivě se rozhlížím. To je ale zmatek: všude jsou vraky a náhradní díly a v rohu se tyčí divná hora aut, kterou ledabyly poskládali na sebe, jako by to byly kostky lega.

Najednou ho uvidím, vlevo před tím zrezivělým černým: náš brčálově zelený Citroën DS. Nejdřív postávám opodál, snažím se ten pohled pečlivě vstřebat. Napočítám do šedesáti, to úplně stačí. Ten je ale příšerně rozmlácený. Obě levé pneumatiky jsou pryč, přední nárazník zmizel a celý čumák je promáčkнутý. Není tam už žádné okno, samozřejmě, a kus střechy je pryč, hlavně na straně spolujezdce. Přiblížím se o několik kroků, a pak ještě o pár. Chci se podívat dovnitř auta. Na tátově straně není nic moc k vidění, kromě toho, že je všechno rozbité a špinavé, jenom volant zůstal v celku. Pak se jdu podívat na máminu stranu, tam to vypadá dost jinak. Na té divné tyči nad palubní deskou a na sedadle je zaschlá krev. Hodně krve. Na potazích není krev červená, ale spíš hnědá. Jdu ještě blíž, hlavu už mám skoro v autě. Je to tam cítit benzínem, připáleným masem a barvou. Podívám se pozorněji a uvidím kousky kůže. A vlasů. Blond vlasů mojí mámy. Zůstanu stát. Dlouho. A jen se dívám. Někdy se člověk musí podívat pořádně.

Když nás přišla babička předevcírem probudit, uprostřed noci, okamžitě jsme věděli, že něco není v pořádku. Alexander a já. Jsme děti, ty se jen tak pro nic za nic nebudí dvanáct minut před pátou ráno. Babička se na nás ani nepodívala, řekla jen, že máme jít dolů, že za námi táta hned přijde, a zase sešla ze schodů. Já s Alexandrem jsme šli za ní. Mám žízeň, řekl brácha. Babička na to, že něco přinese a že si máme sednout na sedačku, že za námi táta hned přijde. Přesně ta stejná věta, což mi přišlo divné. Alexander dostal colu a já v tu chvíli zalitovala, že jsem si taky neřekla o něco k pití. Colu jsme mohli jen při slavnostních příležitostech. Teď už bylo moc pozdě, nemohla jsem babičku znovu posílat do kuchyně, to by bylo neslušné.

Zdálo se, že to trvá celou věčnost, to babiččino takzvané hned. Dívala jsem se na fotku, která stála na televizi, byla jsem na ní já s Alexandrem, jak se koupeme v nafukovacím bazénku na zahradě. Byl tehdy ještě mimino a já malá holčička. Nepřirozeně jsem se usmívala, pózovala jsem na fotku. Vypadám na ní nějak divně, podle mámy, jednou jsem ji slyšela, jak to říká strejdovi Tuurovi, a myslím, že má pravdu. „Ale Alexander, ten je k sežrání.“ Takhle to řekla: k sežrání. Tehdy jsem si představila velkou příšeru, která požírá děti, a co nejrychleji jsem se snažila začít myslet na něco jiného.

Najednou tam stál táta. Myslím, že přišel ze zahrady. Měl na sobě svůj pěkný oblek, protože byli ten večer v restauraci. Všimla jsem si, že ho má celý špinavý. To se mámě určitě nebude líbit. A taky měl na čele takovou obrovskou náplast. Viděla jsem, jak se táta podíval na svou košili, jako by uhořel moje myšlenky. „Hned za vámi přijdu,“ řekl a zmizel nahoře. Jo, jo, hned, to určitě, pomyslela jsem si a okamžitě jsem se začala cítit špatně, protože to ode mě nebylo hezký. Táta nás přece nenechá vytáhnout z postele uprostřed noci jen tak pro zábavu, takže bude mít dobrý důvod k tomu, že jde nejdřív do ložnice.

Alexander si zatím jezdil s autíčkem kolem nohou konferenčního stolku, jako by to byla dálnice. Jemu ještě nedošlo, že tady není něco v pořádku? Možná je prostě rád, že má colu a angličáka. Jestli to tak je, tak je to fajn, protože je mu teprve šest. Já už byla v šesti mnohem šikovnější, myslím, ale máma říká, že je to tím, že je benjamínek. Myslí si, že benjamínci můžou být delší dobu malí.

Nikdy s nimi nemůžeme do restaurace, protože to je pro velké, říká máma. Když tam jdou, oblečou si vždycky svoje nejlepší oblečení a máma si nasadí náušnice, které dostala od babičky, takové bílé perly ve tvaru velké kapky. A pak se namaluje a na vlasy si nastříká tolik laku, že pak celá kuchyň smrdí nakyslostí a mýdlem.

Táta se vrátil v jiném oblečení. Tohle nebylo špinavé. Potil se na čele, což se mu v létě stávalo častěji, ale teď byla noc a nebylo až takové teplo. Posadil se mezi mě a Alexandra a spustil: „Teď dobře poslouchejte, protože táta vám musí něco říct.“ A pak se odmlčel. Na hodně dlouho. Dokonce i Alexander si přestal hrát a pozorně se na tátu podíval, stejně jako já. Ani jeden jsme si netroufli něco říct, ani se zeptat na náplast na čele. Táta jen tak zíral do dálky, jako by zapomněl, že se od něj něco očekává. Jednu ruku svíral v pěst.

Babička si vzala židli a postavila si ji v salonu k nám. „No tak,“ prohlásila. Podívala jsem se na babičku, byla v obličejí najednou celá šedivá. Podle mě brečela, protože měla na krku a tvářích červené fleky. Ty se mámě taky vždycky objeví, když pláče, ale to se skoro nikdy nestává. Máma je žena, která toho hodně vydrží, to taky někdy říká tátovi: „Dělej, co musíš, Vincente, já vydržím všechno.“ Máma to nemá jednoduché, s námi a tak.

Slyšela jsem, jak se táta zhluboka nadechl. „Hoši,“ to říká pokaždé: hoši, i když já jsem holka, „mám špatnou zprávu: stala se nehoda, dnes v noci, a není to dobrý.“ Pak zase zmlkl. Babička se hlasitě rozplakala, tekly jí slzy a sopl. Odběhla pryč,

asi pro kapesníky, protože se na to fakt nedá dívat, na sople z nosu. Načež se dal do pláče i Alexander, možná prostě proto, že na to nebyl u babičky zvyklý. Chytila jsem tátu za ruku, protože by mu to možná mohlo pomoci, aby dokončil to, co chce říct. Vypadal, že si toho ani nevšiml. Dál bylo jen ticho a ticho.

Babička se vrátila z kuchyně, už nebrečela a zase vypadala úplně pěkně, a konečně řekla: „Vaše máma to nezvládla.“ Protože nikdo nereagoval, dodala: „Umřela.“

Alexander zavzlykal a nemohl popadnout dech: „Je mrtvá? Máma je mrtvá?“

„Jo,“ odpověděl táta. Prostě „jo“ a už nic. Dál zíral na zeď vedle dveří, jako by na ní bylo něco k vidění.

Nerozbrečela jsem se, což mi trochu vadilo. Snažila jsem se ze sebe vymáčkout nějaké slzy, ale nechtěly mě poslouchat. Tak jsem se jen dívala na zem, trochu na svůj pupík, bradu skoro na hrudníku, jak to dělávají smutní lidé. Babička se ani nepohnula, táta vstal, odešel do své pracovny a zavřel za sebou dveře.

A tak jsme tam zůstali sedět, babička, Alexander a já. Venku se nic nehýbalo. A uvnitř taky ne. Panovalo tu ticho. Slyšela jsem zvuk ledničky, takové tiché bzučení. A tikání hodin. A Alexandrovo fňukání. Myslela jsem na mámu a na to, jak před odchodem řekla: „Buďte hodní na babičku, jestli uslyším, že jste neposlouchali, tak víte, co bude následovat.“ Vlastně zněla našťvaně už předem, i když jsme s babičkou skoro pokaždé hodní. Potom jsem ještě musela myslet na to černé oblečení, které měla na sobě: černou sukni s červeným páskem a černou halenku. Vypadala v tom úžasně. To jsem jí taky řekla, když scházela ze schodů, a ona se usmála. Věděla jsem, že mámu těší lichotky na oblečení. Byla jsem moc ráda, když se usmála. Má to oblečení pořád ještě na sobě? Je taky špinavý? Asi jo, stejně jako tátův oblek. Vypere se to na pohřeb, nebo prostě dostane do rakve něco jiného? Asi to musím tátovi říct, pomyslela jsem si. Protože táta

neví o oblečení nic. To taky máma pořád říkala. Přemýšlela jsem, na co myslí Alexander. Seděl na koberci, pokrčená kolena pod bradou, obličej směrem k obývacímu. Vlastně bych mu ráda něco řekla, ale nevěděla jsem co. Takže jsem prostě zůstala, kde jsem byla. To mi ještě připadalo jako nejlepší.

Jak tam tak stojím, u toho, co býval náš Citroën DS, uvědomím si, že jsem tátovi ještě neřekla o mámině oblečení. Musím zpátky domů. Brzo bude pozdě, na to oblečení.

Nesmím nikomu říct, co jsem viděla, protože Alexander je na to ještě malý a všichni dospělí by se jen rozzlobili, protože jsem udělala něco, co se nesmí.

Po návratu domů tam sedí všichni přibližně stejně jako předtím. Nikdo mě nehledal. Babička přináší kávu a pivo, všude posedávají lidi, kteří si povídají a pijí. Kdo by o ničem nevěděl, ten by si mohl myslet, že má někdo narozeniny.

Strejda Olivier mě zahlédne a usměje se.

„Mohl bys říct tátovi, že by máma určitě chtěla svůj černej kostýmek, ten, co měla na sobě večer, když se stala ta nehoda? Protože to je její nejoblíbenější oblečení. Jestli je špinavej, můžeme ho vyprat.“

„Dobře,“ odpoví strejda Olivier. Pátravě se rozhlédne po pokoji. Přemýšlím, jestli mi vůbec rozuměl. „Běž se podívat za Alexandrem, nejspíš si hraje venku s bratrance.“ Chtějí, abych šla zase pryč.

„Možná bych to měla říct tátovi sama.“

„Teď ho chvilku nech.“ Strejda Olivier mi položí ruku na záda, nejdřív jemně, pak se mi začne zdát, že mě trochu tlačí směrem do zahrady. Vyklouznu mu a podívám se na tátu. Sedí na sedačce pod oknem, mezi dvěma tetami a sousedem, a pořád něco říká. Přesně tohle táta dělá. Po tom nočním mlčení úplně obrátil. Celou dobu mluví, jako natažený strojek, ale já nesmím

vědět, o čem. Jakmile se k němu přiblížím, vždycky se objeví někdo, kdo mě pošle jinam.

Včera večer před spaním za mnou táta přišel do pokojíku. To skoro nikdy nedělá. Zastavil se vedle mé postele. „Dobrou noc,“ řekl.

Čekala jsem něco víc, zatvářila jsem se co možná nejmileji. Chtěla jsem se na něco zeptat, ale nevěděla jsem na co.

Dal mi pusu na levou tvář. „Dobrou noc,“ řekl teď o něco jemněji.

„Ano,“ odpověděla jsem. Když za sebou zavřel dveře a všechno potemnělo, přemýšlela jsem, jestli budu moct usnout. Nebo plakat, napadlo mě, to je taky fajn.

3

První školní den. Včera babička říkala, že je dobře, že zase můžeme do školy, život, jak vždycky býval. V duchu jsem si ta slova opakovala: život, jak vždycky býval.

Nechtěla bych zůstat doma, ale do školy se mi taky nechce. A už vůbec ne do čtvrté třídy, protože si myslím, že to bude nuda. V páté se aspoň učí francouzština, to už je něco jiného.

Je skoro půl osmé. Ležím v posteli a štve mě prostěradlo, které už není pěkně natažené a čerstvé pod dekou, protože ta deka dost kouše. Nedala by se vymyslet nějaká výmluva? Nemůžu předstírat, že jsem nemocná, protože táta takovou lež hned pozná.

Najednou se rozletí dveře do mého pokoje, Alexander: „Musíme vstávat, nebo přijdeme póózdě.“

„To je pravda,“ odpovím, „už jdu, oblečeš se zatím?“ To přece nejde, aby tak malý kluk jako Alexander hlídal čas. Takže den začínám s pocitem viny. Ten mívám často. Strejda Tuur mi vysvětlil, co to slovo znamená, narazila jsem na ně v knížce pro starší děti. Ráda čtu knížky pro děti od deseti let, nebo dokonce od dvanácti, protože už jim rozumím, i když si to výrobci knih a paní knihovnice s tím obrovským nosem nemyslí. Strejda Tuur říkal, že to má co dělat s lítostí nad něčím a že si člověk sám myslí, že by ji měl mít. Tehdy jsem si pomyslela: tohle znám.

Táta má ještě víc práce než dřív. Často sedí v ordinaci už ráno, než sejdeme dolů. To ho pak raději neruším. Táta s tím taky nic nenadělá, že najednou tolik lidí bolí zuby. Těžko může poslat pacienty se zkaženými zuby jen tak zase domů. Takže

namažu Alexandrovi chleba a dám mu sklenici mléka. Vlastně to umí sám, ale je radši, když mu to připraví někdo jiný, protože je trochu líný.

Někdy je můj brácha příšerný blbec, třeba když chce hrát nějakou hru, která je pro větší děti, nebo když rozbije vázu, kterou jsem vlastnoručně vyrobila, jako tenkrát, když máma říkala, že už je moc rozdivočený a že se stane nějaká katastrofa, máma používala to slovo často: katastrofa. Ale někdy, občas, mi připadá milý. V každém případě milejší než Berend, Sofiin starší brácha. Smrdí stejně jako jeho sestra, ale jak se naštve, tak se pere, a řihá tak, že je to slyšet hodně daleko. Je mi kvůli tomu Sofie líto.

Jakmile nachystám svačinu a vytáhnu z ledničky dvě jablka na přestávku, zavolám na Alexandra: „Obleč si bundu.“ Podle něj je moc teplo, nechce si bundu oblíkat, tváří se při tom vzpurně. „To jenom vypadá, že je teplo, ráno bývá zima, a já nejsem na nemocné kluky zvědavá.“ Stejně jako to říkávala máma, uvědomím si. Sedne si trucovitě na zem, jako by mu byly teprve tři. „Alexandře, mám se začít zlobit?“ Pokrčí rameny, vstane a vyjde ven, bez bundy. Nevím, co mám teď dělat. Ještě chvilku a přijdeme první školní den pozdě. Mámu poslouchal. Vezmu si jeho bundu pod paži, popadnu aktovku a vyjdu na ulici. Bundu mu hodím na hlavu, takhle si ji bude muset vzít. Zaváže si ji kolem pasu a podá mi ruku. To předtím nedělal.

Cestou do školy neřekneme tři ulice ani slovo. Možná že Alexander taky přemýšlí, co, proboha, řekne kamarádům ve škole. U mě ve třídě to ví Ellen, o mámě, ale ostatní myslím ne. Babička říkala, že to dá táta novým učitelkám vědět.

„Koukej, kočka,“ řekne Alexander. Už dávno si přál kočku, ale máma je nesnášela.

„Ta je pěkná,“ poznamenám, „jak má bílý tlapky.“ Alexander jde k ní, aby si ji pohladil, ale kočka okamžitě zase vystřelí pryč, do křoví. Kdybych si mohla vybrat, chtěla bych psa. Takového malého, bílého, jako má Ellen, a pojmenovala bych ho Blackie,

protože je to vtipné. Ale nesmím nad tím přemýšlet, protože ho stejně nikdy nedostanu.

Už jsme u chlapecké školy a Alexander se pořád motá kolem mě. Pro něj je to první den ve škole, ale před prázdninami říkal, že se tam těší, protože se naučí číst, psát a počítat.

„Viš přece, že to tvoje učitelka o mémě ví, ona ti řekne, co máš dělat, jo?“ Doufám jen, že mám pravdu.

„Tak jo,“ odpoví bráška, ale moc přesvědčeně se netváří.

„Jen běž za kamarádama, koukej, támhle je Jeroen. Já už musím jít, nebo přijdu pozdě.“ Postrčím ho na hřiště, nemůžu se o něj přece pořád starat.

Letos máme paní učitelku Van Gelderenovou. Není moc fajn ani vtipná nebo tak, ale taky to není žádná čarodějnice, jak se říká o učitelce Voldermanové ze třetí, takže jsem docela spokojená. Ve třídě si za mnou hned přišla sednout Ellen, protože jsme si mohly samy vybrat místo. „Jestli uvidím, že se někdo moc baví, tak vás příští týden přesadím, ale dostanete šanci dokázat, že jste velké holky.“ Jejda, to bude těžký, pomyslím si, Ellen a já si nejraději ze všeho povídáme. A ve třídě se pořád nudíme, takže je skoro nemožné, abychom to nedělaly.

„A ještě dřív, než opravdu začneme, jedna zpráva, Mono, holčičko, pojď dopředu.“

Ellen mě štípne do nohy, pod lavicí. Jít dopředu, já, teď? Učitelka mluví dál a zároveň mi pokyne rukou, jako policista, který řídí dopravu.

„Mona před pár týdny prožila něco smutného. Myslím, že ne všichni o tom víte. Pojď sem, holčičko, pojď.“ Normálně bývám před třídou ráda, teď bych se ze všeho nejraději vypařila, někam daleko odsud. Když se postavím vedle učitelky, položí mi ruku na rameno: „Tak povídej.“

Povídej? Co mám povídat? Že je moje máma mrtvá, protože měla nehodu, o které dál nic nevím, nebo jen málo? Že jsem nebrečela? Jenom během pohřbu, ale to bylo vlastně kvůli tátovi,

kterého jsem ještě nikdy neviděla brečet. Že slzy mají jen lidi, a zvířata ne, že jsem si to přečetla v nějaké knížce? Že přemýšlím, jak dlouho trvá, než se dostanou do rakve brouci a polezou mámě po těle i uvnitř? Že se každý večer snažím na ty brouky nemyslet, ale že když zavřu oči, vidím něco bílého, co vypadá přesně jako červi, takže je těžké se tomu vyhnout? Mám říct, že můj táta po pohřbu jenom mlčel nebo mluvil o blbostech? Že k nám často chodí babička a utírá prach nebo uklízí terasu nebo žehlí prádlo, i když na to máme Marcellu, a že chce hrát jenom karty, občas, protože jiné hry nezná? Že jsem někdy, například když si čtu knížku a je to legrační příběh, prostě veselá, ale že se pak cítím hrozně špatně, protože něco takového se určitě nesluší?

„Nebo to mám říct já?“ zeptá se učitelka, když si všimne, že mlčím.

„Ano.“ Dívám se na stěnu na konci třídy. Na nástěnce visí plakát se západem slunce se škaredými barvami, jaké doopravdy být nemůžou.

„Monina máma a táta měli autonehodu. Najelo do nich nákladní auto. Monin tatínek je úplně v pořádku, ale maminku odvezli do nemocnice a doktoři zkusili všechno, ale už se nedalo nic dělat. Maminka tam zemřela, vid', Mono?“

Přikývnu, ale přitom si jenom říkám: nákladňák? Ještě ji vezli do nemocnice? To vysvětluje, proč byla na mámině straně pryč střecha. Proč to táta řekl učitelce, a ne mně? Neptám se na svolení a jdu si sednout zpátky do lavice. Už se nedalo nic dělat, to je zvláštní způsob, jak něco říct. Ellen se na mě dívá mile. To nesmí. Když se na mě lidé tváří mile, tak jsem přecitlivělá. A přecitlivělost není dobrá pro život, to vždycky říkala máma. A taky, že strejda Tuur je přecitlivělejší nebo že je slabá povaha, tak to říkala, a že se kvůli tomu vždycky dostane do problémů.

„Tak, teď to, děti, víte. Vytáhneme si Početníček.“

Nechci myslet na počty. Nechci myslet na nákladňáky a nemocnice. Mohla bych tátovi povědět, co říkala učitelka, kdo ví,

třeba se pak dozvím něco nového. Nebo možná raději ne, protože je tu pak možnost, že to tátu rozruší, a už tak to nemá jednoduché. Snažím se soustředit na něco pěkného. Třeba na extra silnou vrstvu nutely, kterou jsem si ráno namazala na chleba, protože se nikdo nedíval. Nebo na náramek přátelství, který mi dala Ellen na konci prázdnin, když jsem si mohla jít jedno odpoledne hrát k ní domů. Nebo na to, jak táta kdysi málem přepadl přes srolovaný koberec u strejdy Tuura.

Ellen do mě štouchne. „Musíš udělat tohle cvičení, tenhle sloupeček.“ Dobře že tu Ellen je. Vždycky ví, co dělat.

4

Vyučování skončilo. Dneska budeme pořádně pracovat, prohlásila ráno učitelka, ale mně to připadalo stejně nudné jako všechny dny předtím. Čekám na Alexandra u brány chlapecké školy. Šourá se, trochu v předklonu, malý kluk s příliš velkou taškou.

„Jak to šlo?“

„Dobry,“ odpoví.

„A učili jste se něco nového?“

„Jo.“

„A co?“

„To jsem zapomněl.“ Pak se zeptá, jestli si s ním doma zahraju Člověče, nezlob se. „Prosím, prosím, prosím.“ Chápu, proč mu máma těžko dokázala něco odmítnout. Na mě byla přísnější. Ale mně to nevadilo, protože já jsem to potřebovala. Jinak by ze mě nikdy nic nebylo.

Přede dveřmi našeho domu stojí o dvě auta víc. Babiččino a tety Roos. Přemýšlím, jestli je táta rád, že k nám babička tak často chodí, protože si spíš myslím, že táta by se s ní nekamarádil, kdyby nebyli rodina. Když dřív máma v neděli řekla, že pojedeme k ní, táta většinou odpověděl: „Nemůžeš říct, že mám akutní případ?“ A pak máma samozřejmě začala vzdychat. To jsem chápala. Není příjemné muset pořád všechno dělat se dvěma dětmi sama. A taky to není příjemné pro babičku, která většinou, když jsme měli přijít, pekla dort nebo koláč, a ten jí tam pak zůstal. Zatímco děti v Africe mají hlad.

Otevřu dveře a slyším, že návštěva je nahoře. Vypadá to, že spolu v něčem nesouhlasí. Vejdu do pokoje a vidím, jak dávají

mámino oblečení do šedého pytle na odpadky. Několik jejích sukní leží na posteli, a taky pár halenek.

„To je mámino oblečení.“ Snažím se, aby to znělo tak, že mi to vadí.

„Ta skříň se musí vyklidit, budou se do ní moct dát jiný věci.“ Babička se tváří jako učitelka, která už nechce slyšet žádné námitky.

„Dáme je chudým lidem,“ pronese teta Roos, jako by to mohlo něco zlepšit, „kromě věcí, které by mohly být dobře mně nebo tetě Emmě, možná. Zrovna jsme o tom mluvily.“

„Ale to je mámino oblečení,“ zopakuju.

„Ano, dítě,“ odpoví babička, „ty máš mladý nohy, mohla bys nám zajít dolů pro něco k pití? Dostala jsem z toho všeho prachu tady žízeň.“ Nacpe pár svetrů do pytle a otočí se ke mně zády.

Uháním ze schodů dolů a běžím k tátovi do ordinace. V čekárně sedí lidi, projednou mi to je úplně jedno. Ani nezaklepu na dveře a vřítím se dovnitř. „Dávají mámino oblečení pryč. Všechno.“ Přeskočí mi hlas. Táta se na mě podívá, i ta stará paní, která leží na křesle s otevřenou pusou a ubrouskem pod bradou. Hadička jí vysává sliny, dělá to srkový zvuk.

„Klid, Mono. Víš přece, že sem nemůžeš jen tak vpadnout, když pracuju. Co si teď tady Georgetta pomyslí?“

Stará paní se usměje, s hadičkou v puse, a tak se zdá, že jí to moc nevadí.

„Její oblečení.“ Dál se na něho dívám, nevím, co přesně čekám, ale něco ano.

„Před chvílí jsme o tom mluvili. Babička si myslí, že je to dobrý nápad, všechno vyklidit. Teď musím opravdu pokračovat v práci, Mono, mám plnou čekárnu.“ Pak se zase obrátí ke své pacientce. „Promiňte, Georgetto, za vyrušení, teď vám...“

Otočím se a zavřu dveře. Když zase vejdu do obýváku, zatahá mě Alexander za rukáv: „Člověče, nezlob se, slíbilas to.“

„Za chvílku, Alexandře.“

Pozorně se rozhlížím po salonu a obýváku. Fotka mámy a táty ze svatby, která visela nad komodou ještě po tátových rodičích, je pryč. Boty, které stály pod topením v rohu, pryč. Jdu ke skřínce s máminým pletením a vlnou, pryč. Běžím zase nahoru, zkontroluju šperkovnici v koupelně, prázdná. A kniha, kterou naposledy četla, stojí zase pěkně v knihovně. Babička uklízí všechno, úplně všechno. Vejdu znovu do ložnice a upírám oči jen na ni. Ona se na mě nepodívá.

„Přinesla jsi nám vodu?“

Neodpovím. Když jsem našťvaná, zapomínám na dobré způsoby.

Teta Roos skládá halenku a při tom se zeptá: „Jaký to bylo ve škole, Mono?“ Jako by se někoho ptala: „Je ta polívka dobrá?“, a ten by přitom strašlivě krvácel z rány na koleni.

„Dobry“, odpovím, tak jak to dělává Alexander. Kousnu se do rtu.

„Bude lepší, když se ti nebude pořád připomínat, co se stalo,“ poznamená pak teta Roos.

„Prostě život, jak vždycky býval,“ dodá babička.

Pak jdu dolů.

„Vytáhni ze skříně Člověče,“ řeknu Alexandrovi. Běží do pokoje, kde si hrajeme, a nachystá hru na stůl. „Můžeme si dát colu,“ zalžu, „chceš taky nalít?“

„Jo, jupí,“ zaječí.

Jdu do kuchyně, najdu ty největší kelímky, co tam jsou, a naplním je skoro po okraj. „Chceš i chipsy?“ zavolám z kuchyně. Vylezu na kuchyňskou linku a na nejvyšší polici najdu dva pytlíky paprikových chipsů.

„Jo,“ volá Alexander.

Večer pro nás připravuje jídlo babička. Masové kuličky v rajské omáčce. Vlastně mi to chutná, ale dneska nemám hlad. Možná taky trochu kvůli těm chipsům.

„Musíš pořádně jíst,“ řekne babička.

„Ano,“ odpovím a odložím příbor.

„Jindy bývají ty kuličky lepší,“ řekne Alexander. Myslí tím: ty, co dělala máma.

Babička se na něj podívá. „Jez, chlapče,“ řekne jen.

„Kde je táta?“

„Přijde za chvílku, až bude hotovej.“

„Kdy bude hotovej?“

„To nevím.“

O půl deváté musím do postele. Tátu jsem vůbec neviděla. Ležím pod peřinou a myslím si: zůstanu ještě vzhůru, a jestli bude potřeba, tak i do půlnoci, a jak uslyším tátu na schodech, půjdu za ním sama. To mu vadit nebude. Měli bychom si o tom ještě promluvit.

Do půlnoci jsem asi nevydržela. Ráno po probuzení jsem myslela jen na to, že se na mě dost zlobil. Víím, že k němu nemůžu jen tak přijít, to je proti pravidlům. Nebo možná je kvůli mně smutný. Ještě smutnější. Třeba se mu taky nelíbilo, že se všechny máminy věci vyklidily, ale netroufal si to babičce říct. Nakonec jí může být vděčný za všechno, co pro nás dělá, takže jo. Dneska na něj budu extra milá. Doufám, že mi pak odpustí.

Při čištění zubů mě napadne: třeba mají pravdu. Třeba to je nejlepší: už si to vůbec nepřipomínat. Stejně jako se snažím nemyslet na příšery a na malé kroutící se tvory v rakvích a na pach Sofie, která teď ode mě našťestí sedí daleko.

5

Dnes je Štědrý den a my ho slavíme s tátou a Alexandrem ve třech. Hosté přijdou až zítra. Máma vždycky říkávala, že Vánoce jsou období stresu, a když vidím babičku při přípravách, dneska odpoledne chystala pět hodin jídlo, tak mám pocit, že ona si to myslí taky.

Říká se, že děti se podobají svým rodičům. Nemyslím si, že byla máma podobná babičce. Možná kromě nosu a toho, že obě umějí být přísné pro tvé dobro, ale babička přece jen míň. Myslím, že já sama se podobám spíš tátovi.

Normálně mají děti rády Vánoce kvůli dárkům. Ty naše se lesknou už několik dní pod stromkem. Je těžké moct se na ně jenom dívat, ale táta řekl, že je můžeme rozbalit až na Štědrý večer. A teď jsme na něho museli dlouho čekat, protože do toho ještě přišel akutní případ. Jeden starší člověk, který křičel bolestí, jak nám řekl táta. Bylo mi ho líto, i když jsem ten řev neslyšela. Nás mi bylo taky líto, protože už jsme tak dlouho čekali.

Alexander si ten svůj dárek rozbalí jako první, je to velká krabice Playmobilu, něco s hasiči. Vypadá šťastně. Ten můj je taky tvrdá krabice, v modrém balicím papíru, a já mám modrou ráda, takže to dobře začíná. Pečlivě obal rozbalím, abych si z něj mohla později ještě vyrábět. A pak to uvidím: je to panenka. Vážně, panenka. Velká jako mimino. Oči se jí otvírají a zavírají, podle toho, jestli ji narovnáme nebo položíme, pusinku má mírně pootevřenou. A má na sobě žluté dupačky s bílými proužky. Panenky mi přijdou příšerné, nevím, co s nimi mám dělat. Tahle je cítit jako umělá hmota a ložnice, než se tam otevře okno. Přála jsem si balon, do kterého se boxuje, i s boxerskými

rukavicemi, jako má Berend od Sofie, nebo v nejhorším kolečkové brusle, nebo ty hodně speciální vodovky, jako má Ellen, její máma říká, že se jmenují akvarely, a dá se s nimi mnohem hezčeji kreslit.

Navíc jsem vyrobila psaníčko s obrázkem a dovnitř jsem napsala, co bych chtěla dostat. Vlastně bylo to psaníčko určené pro Mikuláše. Věděla jsem, že Mikuláš neexistuje, ale minulý rok máma říkala, že ho musím vyrobit, protože to Alexander ještě neví. Ale v listopadu, předtím než přišly do schránek první katalogy z hračkářství, táta najednou, když jsme jedli rajskou polívku s kousky rajčat, řekl, že Mikuláš je výmysl dospělých lidí. Podle mě to Alexandra vyděsilo. „Jo, ten ve velkejch obchodech, ten není opravdickej, ale to je jen pomocnej Mikuláš,“ zkoušel brácha ještě. Ale táta pokračoval dál a vysvětlil mu, že dětem kupují dárky rodiče a že Alexander už je teď velký kluk a mohl by znát pravdu. Bratr se zatvářil nasupeně. Hned jsem samozřejmě pomyslela na to psaníčko, s kterým jsem si už dala takovou práci. Nakonec jsem ho prostě trochu upravila: existují i obyčejní lidé s dlouhými vousy, a z pláště jsem udělala kabát, jako pro normální lidi, a do rohu jsem přikreslila malou jedličku, takže z toho bylo psaníčko s tím, co bych chtěla na Vánoce. Položila jsem ho tátovi na pracovní stůl, už před víc než třemi týdny, aby měl dost času jít do obchodu. Nic o tom neříkal, ale já si myslela, že jen nechce pokazit překvapení. A teď dostanu tuhle panenku? Nejspíš ji koupila babička a k té se moje psaníčko nedostalo.

„Je u ní přibalená lahvička, abys mohla dát miminku mlíčko,“ poznamená táta, který za mě všechno vybalí z krabice. Tváří se u toho mile, takže si samozřejmě nedovolím říct, jak směšná mi ta panenka připadá. To by bylo ostatně dost neslušné. Vezmu si lahvičku, položím si panenku na klín a dám jí takzvané mléko. U toho se dívám střídavě na panenku a na tátu. Táta se na mě usměje. Jsem ráda, když se táta směje.

Mně osobně se táta moc nelíbí. To si musí každý určit sám. Máma to určitě viděla jinak. Má vousy, které škrábou, když dává pusy, a já si myslím, že vousy vždycky tak trochu smrdí, jako nádobí ze včerejška. Dřív, když mi bylo teprve osm, je nenosil, a to bylo lepší. Má malé hnědé oči a dost velký nos a velké uši a ty uši mu trochu odstávají. Můj táta má taky dost husté obočí a hodně vlasů, které mu na hlavě trčí. Má taky chlupy na hrudníku a na pažích a na nohách a na zádech a na rukách a na uších. Když ho vidím, jsem ráda, že jsem holka. Doufám kvůli Alexandrovi, že nezdědil všechny ty chlupy.

Po minutě nebo dvou panenku zvednu nad sebe: „Teď si musí odbrknout, tati.“ Přikývne, vstane a zeptá se, jestli si dáme cukroví.

Díváme se spolu na televizi, můžeme si vybrat na co. A každý máme mističku s cukrovím, které můžeme všechno sníst. Panenku jsem takzvaně pěkně usadila do druhého křesla, aby se mohla taky trochu dívat s námi, dál jsem se o ni nestarala. Možná že se to psaníčko ztratilo. Nebo možná že si ho vzal nějaký tátův pacient a leží někde na skřínce u osamělého člověka, nebo tak něco. To by bylo taky v pořádku, vlastně, protože na Vánoce musí být člověk milý na osamělé lidi, jak říká učitelka. Osamělí jsou ti lidé, kteří podle učitelky vůbec nikoho nemají. A to naštěstí není náš případ.

6

Strejda Tuur zapnul rádio. Strejda Tuur má rád hudbu a pěkné oblečení a rád s námi závodí v běhání. Nesnáší fotbal nebo další sporty v televizi. A nikdy se mnou nemluví jako s dítětem. Z reproduktorů zní zpěv „*Save your kisses for me, save all your kisses for me*“.

„Vím, co to znamená,“ řeknu pyšně a zachichotám se. Babička položí talíř na odkapávač. Už dlouho je prasklý, ale stejně ho nevyhodí. Babička nikdy nic nevyhazuje, protože zažila válku, tvrdí táta. Kromě některých věcí, pomyslím si.

„Tahle písnička vyhrála Eurovision Song,“ řekne strejda Tuur.

„To vím. Zpívali to čtyři lidi v bílých oblečcích a dělali při tom takovej malej taneček a taky nějak mávali.“ Mámě se to oblečení vůbec nelíbilo. Říkala to, když tu soutěž dávali a já kvůli ní mohla zůstat vzhůru, protože jsem byla hodná.

Strejda Tuur si taky zpívá: „*Bye bye, baby, bye bye. Don't cry, honey, don't cry.*“ Elegantně odhodí utěrku, kterou utíral nádobí, pravou ruku mi položí na své rameno, vezme mě za levou ruku, tu vystrčí dopředu a začne se mnou tančit po kuchyni. Voní po květinách a cigaretách. Má na sobě světle fialovou košili a takovou šálu, úplně jiné oblečení, než nosí táta. Mně se oblečení strejdy Tuura děsně líbí.

„Já taky,“ křičí Alexander, který právě přišel.

„To teda ne,“ řeknu, „já byla první.“

Ale strejda Tuur mě zatočí, mám ruku nad hlavou, pak mě pustí, zvedne Alexandra a tančí s ním, dokud písnička neskončí. Už to moc dlouho netrvá, ale stejně je mi to trochu líto.

Babička mu zase beze slova podá utěrku, mám pocit, že si babička myslí, že se tady má pracovat. Strejda Tuur se na nás za jejími zády zašklebí, zašilhá a spodní ret dá přes horní. Připadá mi to legrační, ale možná by to raději neměl dělat, protože kdyby to babička zahlédla, určitě by se jí to nelíbilo.

Babička chtěla, abychom se o Vánocích sešli u nás, připadalo jí to nejjednodušší, protože je v našem domě dost místa. Za chvíli ještě přijdou teta Roos, teta Emma a strejda Olivier s rodinami. Dohromady mají pět dětí. Vlastně pět a půl, protože u strejdy Oliviera čekají v březnu další dítě.

Budou tu teda dvě máminy sestry a dva tátovi bratři, jsem ráda, že je to spravedlivě rozdělené. I když pokud se počítá babička, tak to fér není, protože ta patří k mámě. Ale babička se taky počítá za půlku, protože bude skoro celou dobu stát v kuchyni, to je mi už teď jasné.

Takže začala s přípravou jídla už včera: vol-au-vent s kroketkami, vše domácí, i ty kroketky. A hlavně polévka z něčeho, co jsem zapoměla, jak se jmenuje, s domácími knedlíčky. Jako dezert čokoládová pěna. Je to hrozně moc práce, když to člověk připravuje sám. Nabídla jsem se, že bych pomohla, ale to by jen trvalo dýl, odmítla babička. To je asi pravda. Máma vždycky říkala, že mám obě ruce levé. Dřív, když mi bylo šest, nebo čtyři, jsem si myslela, že jsem se nějak špatně narodila, teď samozřejmě vím, že se to jen tak říká. Babička musí kvůli nám dost makat, stejně jako dřív máma, a je už hrozně stará: devětapadesát let. Tolik svíček se nemůže na žádný dort vejít.

Je deset minut před třetí a objevují se první hosté. Teta Roos chodívá vždycky brzo. Krátce nato přicházejí i ostatní, jeden po druhém. Strejda Olivier dorazí skoro o půl hodiny později, malému Wouterovi se asi nechtělo vstávat po odpoledním spánku. Strejda Olivier mluví vždycky nahlas, netuším, proč to dělá. Překvapuje mě, že u toho může Wouter spát.

Všichni se usadí v salonu, já je obcházím s tácem jednohubek. Jsou to toustíky s čerstvým sýrem a mandlí uprostřed, s krabím salátem a snítkou petržele a s tartarem, majonézou a nakládanou cibulkou. Vypadá to úžasně. Každý si vezme jeden, kromě tety Emmy, která si hlídá figuru, jako to vždycky dělala máma. Strejda Tuur si vezme dva a mrkne na mě. „Je jich tam dost,“ mrknu na něj taky. Táta všem nalije šumivé víno, jak se to na oslavách sluší. Moje sestřenice Emilie zůstala sedět vedle tety Roos, takže jakmile udělám kolečko s jednohubkami, pološím tác na konferenční stůl a vlezu si vedle táty.

Kluci okamžitě zmizeli do hracího pokoje a malý Wouter sedí mezi hračkami, které mu na zem rozložila teta Elke. Soustředěně se dívá na věžičku z barevných kroužků, poskládaných od největšího po nejmenší. Wouter je vytahuje a strká si je do pusy, což není smyslem hry, ale o to já se starat nebudu.

Strejda Tuur jako první pozvedne skleničku: „Přijijme si na pěkné Vánoce, lepší nový rok a na Agnes, ať je kdekoliv. Na zdraví!“

Agnes, to jméno jsem už tak dlouho neslyšela. Přemýšlím, jestli táta ještě někdy mluví o mámě s dalšími lidmi, třeba večer, když ležíme v posteli a často hosty slyšíme až nahoru. Jsou jako šílené množství komárů, je jich plný obývací pokoj, a všichni bzučí zároveň, tak to zní. Před námi slovo „máma“ nevyslovil od chvíle, kdy jsem se ho, devět dní po pohřbu, ptala, proč muselo její oblečení pryč. A teď si strejda Tuur jen tak troufne vyslovit její jméno? Cítím, jak se udělalo nepříjemné ticho. Babička vstane a odejde do kuchyně, jako že pro něco jde. Teta Roos a teta Emma mlčky pijí ze svých sklenic. Strejda Olivier se na bratra usměje, jako by chtěl říct: každé může udělat chybu, není to tak hrozné. Mám strejdu Tuura ráda, ale nechápu, že si neuvědomuje, že jsou pak lidi nešťastní. Já se snažím vždycky dělat všechno pro to, aby kvůli mně lidi nebyli nešťastní. Táta se dívá na svoje boty. Neodvažuju se ani pohnout.

Pak se najednou otevřou dveře do chodby, vejde Alexander a brečí: „Oni podvádějí.“

Všichni začnou mluvit, jeden přes druhého.

„No tak, Mono, běž taky nahoru a zahraj si se svým bratrem nějakou jinou hru. Jako nejmladší svým bratrancům asi zase nestačí.“

„A Mono,“ dodá teta Emma, „řekni klukům, že mají být na Alexandra hodní, nebo že jinak přijdu nahoru.“

Myslím na to, že se mi nechce. Možná to ode mě není moc příkladné, ale fakt se mi nechce nahoru, chci zůstat tady, jako Emilie, dokonce i přesto, že teta Roos už mezitím vypráví o kabelce, kterou včera dostala od strejdy, a to teď není až tak zajímavé. Chci slyšet všechno, co ještě budou ostatní povídat, třeba to bude i něco o mámě.

Ale táta řekne: „No tak, zlatíčko, šup šup.“

Jsem na Alexandra naštvaná. Proč nemůže být někdy v klidu jako my všichni? Na schodech vztekle zakřičím: „Proč si chceš pořád hrát s těma velkýma klukama, když jsou chytřejší a silnější než ty.“ Načež začne ještě víc brečet. To mi k tomu všemu scházelo. „Mladší bráchové můžou být opravdu za trest.“ Normálně to řeknu a nemám žádný pocit viny, protože toho nelituju.

Večer nás zavolají ke stolu. Všechny děti posadí ke zvláštnímu stolku. Nesnáším stoly pro děti. Stejně jako zelené gumové medvídky, ty fakt nejsou dobrý, a v tělocviku švédskou bednu a nesmět si číst před spaním.

Mnohem raději jsem mezi dospělými. Strejda Tuur se pořád hlasitě chechtá a táta hodně mluví. Povídá o pacientech svého kamaráda, který je obvodní lékař. Že k němu přišel pacient s lahvičkou šamponu v řiti, tak to táta říkal: „v řiti“. Všichni se rozesmějí, což chápu. Vysvětloval, vypráví táta, že uklouzl ve vaně a lahvička se mu dostala do zadku. Všichni se smějí ještě víc. Myslím, že by se nesmáli, kdyby se to stalo jim. Babičce to

nepřipadá jako vtipná historka, to se dá poznat z jejího obličej. Babička má mezi obočím hlubokou vrásku, jako by někdo udělal tupou hranou kuchyňského nože rýhu do líny, a když se zamračí, je ta prohlubeň ještě hlubší. To mívala i máma, ale ne tak moc.

Dojedly jsme hlavní chod, talíře jsou prázdné, nebo aspoň téměř prázdné. Celý pokoj je cítit přepáleným olejem. Hodně lidí babičku chválí. Teta Roos řekla, že domácí krokety chutnají mnohem líp než kupované, a s tím skoro všichni souhlasí. Já jsem babičce řekla, že to byly ty nejlepší krocketky na světě a jestli si můžu ještě jednu přidat, ne proto, že bych měla hlad, ale že jsou tak dobré. Vlastně už jsem ani další krocketu nechtěla, ale myslela jsem si, že to babičce udělá radost, po vši té práci. Odpověděla, abych to s těma krocketama nepřeháněla, že z nich jen přiberu.

Táta ji nijak nepochválil, což je trochu škoda.

Babička a teta Roos odcházejí směrem do kuchyně, každá s horou špinavých talířů. Táta za nimi křikne: „Můžete přinést další flašku červeného?“

„A otvírák,“ zavolá na ně ještě strejda Tuur.

Babička se vrátí bez vína a začne uklízet skleničky. Teta Roos na stůl postaví lahev coly a vody: „Kdo si dá limonádu a kdo kávu?“

„A kdo víno?“ zařve vesele táta. Položí si na svou skleničku ruku, aby mu ji nikdo neodnesl.

„Myslím, že vína už bylo dost,“ poznamená babička a sevře rty.

„Zajdu pro něj,“ řekne strejda Tuur.

Ale než se mu podaří vstát, babička zasyčí: „Myslím, že vína už bylo dost.“

Strejda Tuur vyprskne smíchy, on si s ničím moc hlavu nedělá, ale tátovi to k smíchu nepřipadá. Poznám mu to na obličejí a podle toho, jak zkříví pusy, tak doprava.

„Tohle je, a i nadále bude, můj dům. Tuure, zajdi klidně ještě pro lahev, víš, kde máme zásoby.“ Nezvýší hlas, přijde mi, že mu zrudl obličej a že se na babičku tváří docela škaradě.

„Ani jsem se nesmířila s tím, že tu budu všechny obskakovat, tento den, co je pro mě tak těžkej, takhle poprvé bez ní, a přitom bych se měla navíc dívat, jak se to tady zvrhává.“

„Zvrhává? Ty prostě nesneseš trochu zábavy. To, že je to pro nás těžký, ale neznamená, že se v takovýto den nemůžeme pobavit.“

„Trocha respektu k tvé ženě, která nás opustila teprve nedávno, by ti neuškodila.“

„Co ty víš, co já si myslím? Dneska jsou Vánoce. A je tu moje rodina, a máme žízeň. A já si myslím, že je potřeba slavit, abychom to vydrželi, každý další den. Myslím tím všechno, takže i tvou vlezlost, přehnanou čistotnost a odsuzující mlčení.“

Trochu zpanikařím. Co to táta říká? To si babička přece nezaslouží. Máma by si to určitě myslela taky.

Teta Emma řekne: „Pojď, mami, jdeme do kuchyně, pomůžu ti s nádobím.“

Načež ji přeruší teta Roos: „Ne, nebudeme tady umývat nádobí. Takhle nám děkuješ za to, že při tobě celou dobu stojíme, a naše máma ještě desetkrát víc než my?“

„Já se o to neprosil,“ zařve táta. „Na uklízení tu máme Marcellu a té nepáchně z pusy.“ Je fakt, že v tom má táta pravdu. Babička je někdy, když mluví, cítit jako rybí hlavy a kosti, které dřív máma používala při vaření omáčky.

„Jak hluboko dokážeš klesnout, Vincente? Takhle ponížít starého člověka. Někoho, kdo pro tebe a tvoje děti udělal v posledních měsících první poslední a sám sebe zanedbával.“

„Já se o to neprosil.“ Myslím na to, že tohle už říkal.

„Nedělá to pro tebe, dělá to pro tvoje děti. Pro tebe by se naše máma takhle nedřela, nikdy. Po tom všem, co jsme o tobě

slyšeli. Když Agnes ještě žila. Přece si nemyslíš, že se nám nikdy s ničím nepsvěřila?“

Teta Emma řekne potichu, mnohem tišeji než ostatní: „Vzpa-
matujte se, no tak, jsou Vánoce.“

Ale teta Roos se nenechá zastavit: „Zase ho chceš nechat vy-
klouznout. Víš přece taky, co všechno si naše Agnes myslela? Jak si stěžovala, že je pořád pryč, že je lakomec, že se dostatečně nezajímá o děti, že se dost nezajímá o ni? A že měli bratři, ka-
marádi a sousedi vždycky přednost, vždycky. A že pro ně ještě musela vařit a taky jim tahat chlast. A že už toho měla po krk. A to další nebudu přede všemi říkat.“

Pak se do toho vloží strejda Tuur: „A proč si myslíš, že to dělal? Pořád zval lidi, aby měl plnej barák? Protože vaše Agnes byla tak vřelá, veselá, milující a oddaná žena, která dala jemu a dětem všechno, co potřebovali?“

Při této větě odejde babička do kuchyně, za ní teta Emma. U dětského stolu se nikdo ani nehne.

„Tuure,“ poznamená strejda Olivier, „nech to být.“

„Tak jo, ale taky můžu něco říct, známe přece druhou stranu příběhu.“

„Děti,“ řekne teta Elke a pohodí hlavou směrem dozadu, kde sedíme, vysloví to tiše, ale my to přesto slyšíme.

„Děti mohou vědět, že v životě existuje víc než jen vánoční stromeček a dárky. Navíc, tyhle děti už to vědí. A víc tomu stejně nerozumí, takže...“ Strejda Tuur odhodí svůj ubrousek na stůl a shodí jím sklenici, ve které byl ještě zbytek červeného vína. Udělá to hrozné fleky.

Táta pořád ještě stojí. Zakřičí, myslím, že proto, aby to slyšela i babička v kuchyni: „O mě a moje děti se nemusí nikdo starat, my si poradíme. Vy nemáte ani představu, co—“

Teta Roos ho nenechá větu dokončit: „To je taky pravda, my jsme neztratily sestru, my nevíme, co s člověkem dělá smutek

a ztráta. Vůbec to netušíme.“ A pak taky odejde do kuchyně. Emilie vyrazí za ní a zavře za sebou dveře.

Vůbec neslyším, co se tam děje, a to mě štve. Možná že teta Roos ty věci říká proto, aby tátovi ublížila. Protože to lidi dělají, když jsou rozzlobení. Sofie mi taky řekla, když jsem čtyřikrát po sobě vyhrála ve vybíjené na životy, že při hraní jsem možná nikdy o život nepřišla, ale zato moje máma o něj přišla doopravdicky. Nelíbilo se mi, že Sofie něco takového řekla. Ale učitelka mi později vysvětlila, že to Sofie řekla jen proto, že byla naštvaná, a Sofie se mi pak ještě omluvila.

Všechny ostatní děti zůstávají sedět, přemýšlím, jestli bych raději neměla jít za babičkou. Brzo k nám už nebude chtít chodit. Říkám si, kdo nám pak bude vařit. To, co vaří, nebývá vždycky úplně dobré, ale někdy zase jo. Táta umí jídlo jen ohřívát a o víkendu udělat volské oko, a Marcella nám ještě nikdy neuvařila, takže nevím, jestli by to uměla.

„Uklidni se trochu, brácho,“ poznamená strejda Olivier. „Dej si kafe. Nebo se běž nalokat čerstvýho vzduchu.“ „Nalokat se čerstvýho vzduchu“ je podle mě divný obrat. Vždycky si při tom představím malé mužíčky s malými lopatičkami, kteří jsou nachystaní strčit ti do pusy hromádky vzduchu.

„Jako by to kafe nebo čerstvej vzduch mohly vyřešit,“ odpoví teď táta klidněji a zase si sedne. Teta Elke mu nalije colu a skleničku mu podá až pod nos. Najednou je ticho. Teta Elke tátu hledí po zádech. Ten na to nereaguje, jako nikdy nereaguje, když tohle dělávám já. To mě zase uklidní, myslím tím: z tohoto pohledu.

7

Musím nakreslit do školy obrázky jara, protože pozítří oficiálně začíná. Nepřijde mi to jako bůhvíjak zábavný úkol, ale přiznávám: možná je to taky proto, že neumím moc dobře kreslit, na někoho, komu je deset. Máma taky říkala, že k tomu nemám vlohy. Slovo „vlohy“ mi přišlo divné, ale měla pravdu. Není s námi už víc než šest měsíců, a stejně pořád ještě často slyším věci, které mi říkala. Babička si myslí, že musím to malování hodně trénovat.

Táta je dneska nervózní a já jsem kvůli němu nervózní taky, což u kreslení nepomáhá: nepovedené stromy, moc vysoká tráva, pták, co vypadá spíš jako krtek ve vzduchu, přijde mi to ošklivé, papír roztrhám a začnu znovu. Když se něco dělá, má se to dělat dobře.

Dneska ráno nám u snídani řekl, že přijde návštěva, ale to se stává častěji, a teď už se podruhé převléká do něčeho jiného, zařval na Alexandra, protože si polil svetr, a nalil si tmavé pivo, aby ho po pár minutách zase vylil, jen tak do dřezu.

„Kdo má přijít?“ zeptám se.

„Jedna tátova kamarádka, jmenuje se Marie, určitě se vám bude moc líbit.“

„Marie je blbý jméno,“ prohlásí Alexander, který si hraje s Playmobilem.

„To ale nesmíš říkat, víš, Alexandře, není to slušný.“ Alexander pokrčí rameny a houká „týdýtýdýtýdů“ a jezdí si s policejním autíčkem po koberci.

„Alexandře, chlapče, nedělej takový rámus, prosím,“ táta si povzdychne. „Doufám, že se za chvíli budete chovat moc moc pěkně, oba dva, uděláte to pro tátu?“

Já samozřejmě chci, koneckonců už mám sedm týdnů deset roků. Otázkou je, jestli to zvládne Alexander, nikdy moc dobře nechápe, co to znamená, chovat se pěkně. Pořád se mu to snažím vysvětlovat, ale někdy se mi zdá, že je to s ním beznadějně.

Najednou někdo zazvoní, běžím, abych byla první u dveří: „Dobrý den, paní, s čím vám mohu pomoci?“ Vyslovím to hodně nahlas, aby to slyšel i táta, protože to zní dost zdvořile na to, aby to šlo označit za pěkné chování, myslím.

„Já jsem Marie, jsem domluvená s vaším tátou,“ odpoví.

„Pojďte dál, už vás očekává.“ Mám dobré způsoby, vím. Alespoň, když se snažím.

Marie má tmavé dlouhé vlasy se světlými pramínky, které jako by někdo náhodou nabarvil a na zbytek zapomněl. Ofinu má vyfénovanou do vlny, na bok, aby dobře viděla, myslím. Dala si hodně mejkapu a má velké oči, to se mi moc líbí. Celá je taková vysoká, skoro tak vysoká jako táta, no jo, ale má boty s hrozně velkými podpatky, a to je samozřejmě podvod. Oblékla si krátké šaty, na kterých jsou barvy černá, bílá a zářivě modrá. Hnědou koženou kabelku má otevřenou.

„Můžu vám vzít kabát, paní?“

„To je milé,“ odpoví, načež si ho sundá a předá mně.

Táta k ní okamžitě přistoupí a políbí ji, ne na tvář, ale na rty, to jsem viděla. Ještě nikdy jsem si nevšimla, že by táta někomu dával pusku na rty, dokonce ani mámě dřív ne. Vždycky dostala jen pusku na tvář, když už vůbec nějakou pusku dostala.

Marie se na něj usměje, hodně široce, pak jde k Alexandrovi, přidřepne si vedle něj a řekne: „Ty jsi určitě Alexander,“ což mi teda připadá jako trochu hloupá poznámka. Jako bych já mohla být syn. Nemám ráda, když lidi říkají věci, které jsou naprosto jasné.

Alexander skoro nezvedne oči, snaží se posadit panáčka do hasičského auta, ale nedaří se mu to.

„Mám ti pomoci?“ Nečeká na odpověď, vezme mu panáčka z ruky a usadí ho do sedadla. „Tak,“ dodá a zase se usměje.

„Ty budeš hasiči a já policie,“ řekne Alexander, „protože se stalo neštěstí, nehoda auta a máma...“

„Hoši, nebudeme hned Marii otravovat vším možným, nejdřív si půjde s tátou sednout do salonu a dáme si něco k pití.“

Marie Alexandra pohladí po vlasech, zase se zvedne a opatrně se posadí do největšího křesla. Má na nehtech modrý lak v barvě šatů. Táta jí nabídne bílé víno, které šel nalít do kuchyně, a položí ho na konferenční stůl.

„Děkuji,“ řekne Marie a zachichotá se, nechápu proč, pak se dál usmívá. Má hodně bílé zuby, mnohem bělejší než táta, kefir vedle banánové slupky.

„A ty jsi Mona?“ Neodpovím „Těžko to může být jinak, že?“, protože to by nebylo pěkné. Potom dodá: „Slyšela jsem, že hodně čteš, co čteš právě teď?“

„*Karlík a továrna na čokoládu*,“ odpovím, „od Roalda Dahla, je to hrozná legrace.“

„Mohla bys nám kousek přečíst?“

Nevím, jestli je to náhoda, ale já předčítání úplně zbožňuju. Občas mě o to požádá učitelka v hodině, protože si myslí, že mi to jde, teda, myslím si to, protože mě o to žádá častěji než kohokoliv jiného ze třídy. Takových věcí si všímám. Marii to neřeknu, protože samochvála taky není nic zdořilého. „Jestli to táta dovolí,“ odpovím.

„Jo, samozřejmě, za chvíli,“ poznamená táta, to poslední slovo vysloví trochu hlasitěji, a přisedne si trochu blíž k ní, jak si člověk sedá k někomu, s kým chodí. „Možná že by sis mohla jít chvíli číst nebo hrát, aby si táta s Marií ještě trochu popovídala. A později odpoledne si budeme moct poslechnout tvoje předčítání, ano?“

Cítím, že tohle je ten druh tátových otázek, na které je možné dát jen jednu odpověď. Někdy to dokáže být matoucí. Občas

chce opravdu vědět, jestli se mi něco líbí, a jindy je to spíš nějaký druh příkazu, který musím poslechnout, ale pokaždé není jednoduché poznat, co z toho zrovna myslí. Beze slova si jdu sednout ke stolu se svým dětským tkalcovským stavem. Dostala jsem ho od babičky k narozeninám a není to taková otrava, jak jsem si ze začátku myslela. Říkala, že můžu uplést panence svetřík, ale to jsem pořád ještě neudělala. Jsem ráda, že k nám babička po Vánocích pořád chodí skoro stejně často jako dřív. Táta se k ní snaží chovat přátelsky, to je na něm vidět.

Alexander vypadá, že ho to všechno skoro vůbec nezajímá, ale já tátu a Marii pozoruju zpoza svého tkacího stavu. Mluví tlumeným hlasem, většinou nejde rozumět, ale oba se celou dobu smějí, jako by si pořád říkali vtipy. Táta si někdy umí dělat legraci, to je fakt. Jsem ráda, když je táta takový, jsem ráda, když je táta spokojený, takže je mi trochu líto, že si k nim prostě nemůžu jít sednout. Upletu tři koberečky, jeden modrý, druhý bílý a třetí černý, trochu jako Mariiny šaty, i když nemám stejné barvy. Možná že jí to pak dám jako dárek, ještě si nejsem jistá.

Když táta po dlouhém povídání konečně vstane a jde na záchod, po cestě se na mě obrátí: „Ukaž teď Marii svou knížku, jestli chceš.“

K tomu se nenechám dvakrát pobízet, vystřelím k parapetu, popadnu *Karlíka* a běžím s ním do salonu, jak nejrychleji dokážu, aby mě nemohl Alexander předběhnout. „To je ona,“ řeknu hrdě, i když jsem ji sama nevyrobila.

„Klidně pojď ke mně na klín, můžeš číst, a jestli tam jsou obrázky, můžu se koukat s tebou.“ Natáhne ke mně ruce. Je to pro mě divná nabídka. Máma už několik let říkála, že jsem moc velká na to, abych seděla na klíně, a teď jsem ještě větší, ale Marie to vidí zjevně jinak.

„Tak jo,“ odpovím co nejvíc nenuceně a vylezu jí na klín. Voní trochu zvláště, jako hodně parfému, který mi připomíná

lak na vlasy, a jako levandule a jablko. Dá mi ruce kolem pasu a přes pravé rameno se mi dívá do knížky, její vlasy mě píchají do obličeje.

„Tady jsi skončila?“

Přikývnu a začnu číst. Dávám si pozor, abych dobře artikulovala. To říká učitelka pořád: správně ar-ti-ku-lo-vat, a pak to slovo rozseká na kousíčky. Jenom doufám, že se Marie ozve, až jí to začne nudit, protože já dokážu číst hodně dlouho. Vypadá to, že pozorně poslouchá, dvakrát se dokonce zasměje, což mě zahřeje. Táta si mezitím zase přisedl. Dočtu kapitolu a podívám se na něj.

„Výborně,“ řekne. Předpokládám, že tím myslí: teď to stačilo, takže knížku zase zaklapnu. „Mona je hodně nadaná na jazyk,“ poznamená. „Někdy se musíš podívat na její slohovky, skoro pokaždé je předčítá před třídou. Taky je na svůj věk hodně do předu.“

Začnu se červenat. Něco takového jsem tátu nikdy neslyšela říkat, jsem moc ráda, že je pro něho důležité, aby Marie něco takového věděla.

„To mě vůbec nepřekvapuje,“ odpoví Marie, „příště, až zase přijdu, si to zopakujeme?“

„Přijdeš ještě příště?“ zeptá se Alexander, který teď taky přišel s policejním autem v ruce.

„Alexandře, chlapče, co jsem říkal o neslušných otázkách?“

Alexander mlčí a tváří se naštvaně, což mi od něj nepřipadá moc hezké. Jsem zvědavá, jak na to táta zareaguje, ale ten se zase dívá na Marii. Mám pocit, že tady překážím, a pro jistotu jí seskočím z klína.

„Nezahrajeme si nějakou hru?“ zeptá se Marie. „Ještě chvíličku, než odejdu.“

„Tak jo,“ odpoví Alexander, jako by musel udělat velký ústupek. Běžím ke skřínce, kde máme hry, a vyberu Logik.

„Musíš najít něco, co může hrát i Alexander,“ zavolá přísně táta a já se hned začnu cítit trochu špatně, protože jsem myslela jen na sebe.

„Tak Člověče, nezlob se?“

„Jó,“ vykřikne brácha, který nejspíš zapomněl na to, že byl ještě před minutou naštvaný.

Sedíme všichni čtyři u stolu a hrajeme hru. Marie kouří cigaretu, táta pije ze skleničky víno, stejně jako ona, i když táta většinou pije pivo nebo kafe. Táta to s námi ještě nikdy nehrál, teď se zdá, že ho to dost baví. Hodně se nasmějeme. Když nejsem na řadě, dívám se ven. Je zima, dneska, ale přesto svítí sluníčko.

8

Odešli nahoru. Táta řekl, že jsou trochu unavení a že si jdou dát šlofika. O půl třetí. A že nahoru nesmíme, protože bychom je probudili. Že budou zpátky dole přibližně za hodinku. A že si můžeme pustit televizi, jestli chceme.

Nedávno jsme si pořídili video přehrávač, nikdo jiný ve třídě ho nemá, ale my ano. Máme taky filmy. Nejraději mám *The Sound of Music*, ten je vtipný a trochu smutný, protože je tam táta, co je moc přísný na svoje děti, ze začátku, ale pak se to zlepší díky lásce, a taky je to smutné, protože do toho vstoupí něco s válkou a oni pak musí utéct, a to je napínavé a děsivé, ale pak to dobře dopadne, a to mám ráda. Navíc si ráda zpívám písničky z filmu, ty jsou anglicky, ale já už anglicky umím. Taky díky tomu, že mě strejda Tuur občas naučí nové slovíčko. Strejda Tuur umí mluvit hodně jazyky. Mám strejdu Tuura ráda.

„Budeme se dívat na *The Sound of Music*, jo?“ Musí to znít jako taková ta otázka, u které se předpokládá, že ten druhý bude souhlasit.

„Já chci koukat na *Robina Hooda*.“

„Ale *Robina Hooda* jsme si pouštěli minulej týden, když táta pořád jenom telefonoval v kuchyni.“

„*The Sound of Music* je nuda,“ řekne Alexander a dlouze u toho protáhne „a“ na konci.

„To s těma dětma a písničkama, to se ti přece taky líbí?“

„To není pravda.“

„Hodíme si korunou?“ Z dózy na odkládacím stolku u dveří vytáhnu minci.

Na chvilku zaváhá, upraví si svetřík a pak řekne, velmi vážně: „Beru pannu.“

Vyhodím minci do vzduchu, ta se párkrát otočí, spadne na zem a je to: orel.

„Ha, bude *The Sound of Music*, můžeš se dívat se mnou nebo si hrát s Playmobilem,“ zajásám a jdu k videu najít správnou kazetu.

Alexander zůstane stát, dupe nohama a řve: „Tohle neplatí, mince ti musí dopadnout na ruku. Když spadne na zem, musí se házet znova, to je pravidlo.“ Alexander neumí prohrávat. Chci ho sem tam nechat vyhrát, třeba v kartách, protože je mladší, na což nesmím zapomínat, ale teď to přehání. I když má s tím pravidlem trochu pravdu, teď jsme si to neřekli dopředu, takže tohle taky platí.

„Musíš se naučit prohrávat,“ odpovím mu. Alexander začne fňukat, ne že by byl smutný, ale protože doufá, že mu pak dám za pravdu. „Brečení je pro mimina,“ poznamenám a vložím kazetu do přehrávače a odstrčím bráchu od televize. Alexander spadne na zem. Komediant jeden, strčila jsem do něj jen trochu. A teď se doopravdy rozbřečí.

„Bud' zticha, za chvilku přijde dolů táta a pak ti jedna přiletí,“ řeknu, načež se Alexander vyškrábe na nohy a blíží se ke mně s nasupeným výrazem, a najednou, rychleji, než si toho stačím všimnout, mě kousne do ruky, jako by byl pes. Zaječím, spíš leknutím než bolestí. Alexander zmlkne a začne ustupovat. „Co děláš, blázníš?“ Mám na ruce otisk jeho zubů, vypadá to trochu namodrale a jsou na tom maličké kapičky krve. „Krev!“ zařvu. Učitelka nám jednou říkala, že pes, který kouše, může být hodně nebezpečný, že od něj člověk může chytit nemoc, jejíž jméno jsem zapomněla. Může to tak být i u bratra? „Blbečku,“ řeknu. Tváří se opravdu vyděšeně, ale já se k němu hezky chovat nebudu. Polykám slzy, které se ze mě snaží dostat ven, ale myslím, že tohle už je důvod jít nahoru. „Řeknu tátovi, že je to tvoje vina, že jsem ho musela vyrušit.“

„Tys do mě strčila, já mu to řeknu, hrozně to bolelo. A podváděla jsi.“ Fňuká jak malé děcko a sedne si na zem.

Běžím nahoru, rozrazím dveře a křičím: „Tati, Alexander..“ Marie sedí nahá na tátovi, vidím její záda a pravý prso. Všechno nahý. Jen na chvíličku. Vyjekne, okamžitě se schoulí vedle táty a oba si přes sebe přetáhnou peřinu. „Do prdele, Mono, co jsem říkal?“

Zůstanu stát, celá ochromená. Zvednu ruku do vzduchu, abych ukázala, co mi můj nejzlejší bratr provedl, ale táta jako by to ani neviděl.

„Běž, proboha, zase dolů a zavři dveře.“

„Co říkal táta?“ zeptá se Alexander s lehkým zděšením v hlase.

„Táta s Marií dělají sex.“

„Sex?“ opakuje Alexander.

„Na to seš ještě moc malej,“ zavrčím a uvědomuju si, jak moc ho to štve.

Netroufá si nic říct. Co mám teď dělat? Co když právě z toho kousnutí dostávám nějakou hrozně těžkou nemoc? Jdu k telefonu a najdu číslo na strejdu Tuura. Ten mi určitě pomůže. Nechám telefon zazvonit nejmíň dvanáctkrát, ale nezvedá to.

„Můžeš jen doufat, že neumřu,“ zakřičím na bratra. Tváří se zmateně. Vytáhnu ručník, omotám si ho kolem ruky, vlezu si do křesla a pustím *The Sound of Music*. Alexander se beze slova posadí vedle mě na sedačku.

V televizi pochodují děti ze schodů, tatínek hraje na flét- nu a všichni se staví do řady, jako by byli vojáci. Ti kluci a holky se taky netváří moc vesele. Jejich táta není hodný, napadne mě a trochu zesílím zvuk.

9

Ellen se mě zeptala, co si myslím o tom, že mám teď novou mámu. Dala mi velikonoční vajíčko ze sáčku, který dostala do školy. My jsme letos nedostali žádná velikonoční vajíčka. Najednou se na to zeptala, zničehonic, na školním hřišti. Chtěla jsem vědět, proč se mě na to ptá. Povídala, že slyšela, jak její máma říká tátovi, že jí to připadá dost rychlý, že má Vincent nějakou jinou, ale že je to asi dobrý pro nás, protože budeme mít novou mámu. Mám Elleninu mámu ráda. Když se směje, drží si ruku před pusou, a při obouvání bot používá lžičku, takovou, jakou se dá jíst. Má ráda psy, hnědé oblečení a Ellen. Ale moc se mi nelíbí, že něco takového říká Elleninu tátovi, kterého mám taky ráda.

Odpověděla jsem, že nemám žádnou novou mámu, ale prostě Marii, a že ta teď zas tak moc často na návštěvu nechodí. Doufala jsem, že se Ellen nebude dál vyptávat, a taky že ne.

Dnes ráno vyprávěla učitelka o Ježíšovi, který byl vzkříšen, aby nás zachránil. Když to povídala, znělo to hodně vážně. Říkala, že vstal z mrtvých. Nepřišlo mi fér, že Bůh nechá vstát z mrtvých jen svého syna.

„Co si myslíš, že se stane, když lidi umřou, normální lidi, kteří nemůžou být vzkříšení?“ ptám se Ellen během výtvarky.

„Táta říká, že se z nich pak stanou hvězdy, na nebi. Jako z mého dědečka a mojí kočky Mitsy, z té je teď hvězda.“

Hvězda, pomyslím si. Ty tam jen tak svítí. Nechci myslet na mámu jako na hvězdu. Ale Ellen to neřeknu, protože jí se to asi u jejího dědy a kočky líbí.

Upřímně, mně by přišlo strašné, kdyby tady máma nějakým způsobem ještě byla. Jednou jsem slyšela, jak o tom někdo povídal v televizi: že duše zemřelého na tebe dává pozor. Nemyslím si, že by to mohla být pravda, protože jak by teď mohla dávat pozor na mě, na babičku, tátu, Alexandra, svoje sestry a moje bratrance a sestřenici, když jsme všichni na jiném místě? Ale úplně jistá si tím samozřejmě taky nejsem. Ten pán v televizi ale vypadal chytře. Když si člověk představí, že je to pravda, vědí pak ty duše taky, co si myslím? Skoro určitě jo, protože jak by se mohly o člověka starat, kdyby nevěděly, co se s ním děje? Ale dokonce i kdyby jenom viděly a slyšely, co člověk dělá a říká, a máma je taková hlídací duše, tak by se na mě určitě často hodně zlobila, a mámu člověk nechce naštvat, dokonce ani jako duši ne.

Nakreslím kočku a psa pod oblohou plnou hvězd a myslím si, že se mi to docela povedlo.

Může existovat něco jako nová máma? Vlastně se to jmenuje macecha, třeba jako ta ze Sněhurky, ale ta ji chtěla otrávit, protože Sněhurka byla krásnější než ona. Naštěstí nejsem krásnější než Marie. Marie je nejkrásnější ze všech žen, které znám. Nebo určitě hezčí než moje tety a učitelky ve škole, než sousedka, ale no jo, té je kolem šedesátky nebo osmdesátky, nebo tak nějak.

Táta řekl, že před babičkou nesmíme nic prozradit, že by z toho byla smutná, a to že přece nechceme, že jí to jednou poví sám, až uzraje čas. To je podle mě hloupý výraz. „Uzrát“ můžou třešně na stromě nebo meloun v košíku s ovocem nebo akné na bradě mojí sestřenice Emilie, a to pak znamená „uzrálý“: připravený na vymáčknutí, říká Emilie, a jednou mi to ukázala a mně to přišlo hrozně nechutné. Doufám, že akné mít nikdy nebudu, ale Emilie říká, že mít akné znamená, že je člověk velký, a já si moc přeju být velká, takže jo. Nevím, kdy se táta rozhodne, že uzrál čas, aby to babičce sdělil, ale doufám, že docela brzo,

protože mám pořád strach, že před babičkou omylem vypustím Mariino jméno, a já mám už tak v životě dost stresu.

Když je táta s Marií, vypadá většinou veseleji. Někdy na nás reaguje našťavaně, třeba když chceme Marii něco ukázat nebo se jí na něco zeptat. A často spolu zmizí a já už vím proč. To pak vždycky začnu být trochu nervózní, protože se bojím, že se zase stane něco strašného a že nebudu moct nikoho zavolat.

Když je táta s námi sám, tak se někdy bojím, že taky umře. Že třeba bude najednou ležet na zemi ve své ordinaci a že my ho najdeme po několika hodinách a že už nebude dýchat a možná že bude i trochu studený. Protože mrtví lidi jsou studení, to vím. A že to pak strejda Tuur nezvedne a že nebudu vědět, co pak s námi dál.

Ráda bych byla velká, vlastně bych to už strašně potřebovala. Sice už mám deset a tři měsíce, ale tím velká myslím jako dospělá. Protože pak budu všechno vědět. A taky abych už nikdy nemusela plést, když se učitelka rozhodne, že budeme plést. Abych už nemusela jít spát, když babička, táta nebo slečna na hlídání řekne, že mám jít spát, zatímco na mě čekají pod peřinou vedle mojí baterky knížky. Abych se mohla rozhodnout, kdy si dám bonbon, úplně sama, bez toho, že bych se musela někoho ptát. Abych si mohla vybrat, že nebudu nikdy dělat sex, protože mi to připadá divné. Láska, ta je úplně v pořádku, protože díky ní můžou lidi žít dlouho a šťastně, teda někdy, ale všechny ty věci, co k tomu patří, ty já fakt nepotřebuju. A samozřejmě, když už láska přijde a pak ten člověk umře, tak zůstane spousta smutku, takže je možná lepší žádného muže si nebrat. To si budu muset ještě pořádně promyslet.

10

Babička nás vzala na Emiliiny narozeniny. Emilie je Blíženec, protože se narodila 23. května. Přejde mi to jako pěkné znamení, protože člověk není nikdy sám. Táta řekl, že musí pracovat, i když je sobota. Babička nás po oslavě přiveze zpátky, tipuje, že někdy kolem deváté. Ale kolem půl osmé už je většina lidí pryč, takže odcházíme taky.

Babička zaparkovala auto na příjezdové cestě, Alexander běží jako první ke dveřím a křičí: „Já zazvoním.“

„Nemusíš, mám klíče.“

Babička jde s námi dovnitř, chodbou do salonu. Tam hraje trochu smutná hudba, dost nahlas. Otevru dveře a hned je vidím, jak spolu sedí na sedačce. Marie má nohy položené na tátových. Chci ještě zakřičet: utíkej, schovej se v zahradě nebo v tátově ordinaci, nebo aspoň v šatní skříni. Ale to nemá samozřejmě smysl, protože babička stojí hned za mnou a vidí přesně to, co já. Táta bezděčně vyskočí na nohy, jako by ho do zadku štípła vos, Marie nechá chvíli nohy nahoře, takže nějakou dobu skoro leží, než se zase neobratně narovná. Byl by to legrační výjev, kdyby to celé nebylo tak nelegrační. Podívám se na babičku, ta nic neříká.

„Ehm, tohle je... vrátili jste se pěkně brzo... fajn, tohle je Marie.“

Marie taky vstane, my se ani nepohneme, Alexander a já, jsme jako štít mezi babičkou a tátou s Marií. Marie k nám přistoupí, dá nám pusu a podá ruku babičce. Babička hned nezareaguje. Až když k ní Marie dál natahuje ruku, rychle si s ní potřeše.

Měla jsem to tátovi říct, věděla jsem, že se něco takového stane. Máma to taky vždycky říkala: „Nelži, protože se na to vždycky přijde.“ No, vždycky to není pravda. Já jsem třeba kdysi řekla, že jdu pozdě ze školy proto, že mě učitelka poprosila, jestli bych jí nepomohla uklidit, a přitom jsme šly s Ellen krást bonbony do obchodu k Mariette. Ta je tak stará, že jí dlouho trvá, než přijde dopředu, takže se mezitím dá něco strčit do kapes a pak si koupit bonbony za dva franky a odejít. Vlastně ji taky nemáme moc rády, tu Mariettu, takže si myslíme, že těch pár bonbonů nevadí. Ale teď se mámina slova vyplnila.

„Josée, chtěl jsem ti to říct tenhle týden, ale nikdy na to nebyla ta pravá chvíle, a já si myslel...“

„Nestydíš se?“ Babička se na tátu tváří hodně přísně. Když se tak dívá na mě, udělám všechno, co si přeje. Když se takhle tváří, vypadá jako máma, pomyslím si. „Agnes je teprve devět měsíců...“

„No, je to možná trochu...“

„Nemusím poslouchat tvoje trapné výmluvy, Vincente. Potvrzuje to všechno, co o tobě kdy Agnes říkala. A...“

V tu chvíli Marie odběhne, tak náhle, že babička zmlkne. Alexander se na mě zmateně podívá, taky nevím, co mám dělat nebo říkat. Táta se zase posadí a dívá se na svoje kolena. „Promluvme si o tom možná později v klidu, sami dva. Chápu, že to pro tebe není jednoduchý, je nepříjemný, že se o tom dozvídáš takhle, já...“

„Ach, mlč už. Ty svatoušku!“

„Josée...“ zkusí to táta, přistoupí blíž. Chce být na babičku opravdu milý, to vidím.

„Sem už nikdy nevkročím. Dělej si, co chceš.“

Chytím babičku za ruku. Přece nemůže jen tak odejít? A chat nás na holičkách? Chápu, že se zlobí, a možná že i na nás, protože mlčení je taky určitý druh lhaní. Ale naštvání přece může přejít? A my jsme přece její vnoučata? Podívám se na ni.

Vidím její velká prsa, zlatý řetízek s medailonkem, který vždycky nosí ke svátečním příležitostem, a nad tím její drobný obličej se spoustou malých vrásek. Dlouze se na tátu podívá. Pak se otočí a prohlásí, divným, oficiálním tónem: „Ahoj, Mono, ahoj, Alexandře, zase se uvidíme.“ Vypochoduje ze salonu. I když pořád ještě hraje hudba, slyším, jak hlasitě prásknou dveře.

Táta hned zamíří k záchodu, aby se podíval, jak je Marii. Já jdu do obývacího pokoje, z něj vede okno na příjezdovou cestu. Vlezu si pod závěs, který mě teď tíží na ramenech, je z něj cítit prach a Sofina bunda. Vidím, jak si babička zapíná pás. Pak rozsvítí světla, i když ještě není taková tma, a podívá se dozadu, aby vycouvala z příjezdové cesty na ulici. Chvilku tam stojí, začnu jí mávat, ale ona už se na dům nepodívá, prostě odjede. Ještě chvíli tam sedím. Venku není ani živáčka. Přemýšlím, proč mě vždycky všichni opouštějí.